

Nadere toelichting bij informatienota impact nieuwe tarieven jeugdhulp 2023

1 november 2022

A. Stijging van de tarieven (de 'P' van Price)

Om de beschikbaarheid van kwalitatief goede jeugdhulp te kunnen waarborgen, hanteren we reële tarieven voor jeugdhulp. Dit is ook conform artikel 16 uit de Verordening Jeugdhulp Gemeente Zwolle 2018 en artikel 2.11 van de Jeugdwet. Hieronder volgt een nadere toelichting op de belangrijkste redenen achter de hogere financiële impactanalyse van het RSJ.

- Reële tarieven voor zorgzwaartepakketten LVB (*regionaal effect 4,6 miljoen*)
In de rekenmethode die gehanteerd is in het inkoopmodel, worden de tarieven op een maximumbedrag 'afgetopt' om financiële risico's te beperken. Met name de aanbieders in de hulp voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking (LVB), die met *zorgzwaartepakketten* werken, gaven in verificatiegesprekken aan dat zij niet wilden inschrijven als deze maximering zou worden doorgevoerd. Dit bleek voor hen namelijk te leiden tot tarieven die niet kostendekkend zijn. Het blijkt dat deze aanbieders in het huidige inkoopmodel de jeugdhulp onder de kostprijs verlenen, maar dit konden incasseren doordat ze daarnaast ook (aanzienlijk meer) zorg op grond van de Wet langdurige zorg verlenen. Om te komen tot reële tarieven en de kwaliteit en beschikbaarheid van deze jeugdhulp te borgen, zullen de tarieven moeten worden verhoogd.
- Funciemix ambulante jeugdhulp (*regionaal effect 2,2 miljoen*)
Aanbieders van jeugd- en opvoedhulp en van LVB hulp hebben in de inschrijving aangegeven dat zij een zwaardere funciemix (betreffende het opleidingsniveau van de hulpverleners) hebben dan op basis van de verleende jeugdhulp in 2022 werd verwacht. Dit effect was niet te voorzien. Bij gelijkblijvende inzet leidt dit tot hogere uitgaven, maar in de impactanalyse kan niet worden meegerekend hoe in het nieuwe model de jeugdhulp anders ingezet gaat worden. In het nieuwe inkoopmodel wordt de inzet van jeugdhulp gebaseerd op het te bereiken resultaat en de (PxQ)bekostiging gebaseerd op het opleidingsniveau. Voor hoger opgeleide professionals geldt een hoger uurtarief, maar zij kunnen soms sneller en duurzamer jeugdhulp verlenen. Na de aanbesteding wordt het zorglandschap geanalyseerd; mocht daaruit blijken dat er een gebrek is aan aanbieders met lichtere funciemixen, dan kan daarvoor aanvullend een aanbesteding gestart worden.
- Hogere intensiteit verblijf (*regionaal effect 1 miljoen*)
Aanbieders van verblijf hebben met hogere intensiteiten ingeschreven dan op basis van de verleende jeugdhulp in 2022 van hen verwacht werd. Dit heeft er ook mee te maken dat de hulpvraag van de jeugdigen voor deze verblijfsvormen zwaarder is geworden, waardoor de groepen kleiner en dus de bemensing zwaarder is.

Datum 1 november 2022

B. Invloed op de omvang van de jeugdhulp (de 'Q' van Quantity)

Nieuw inkoopmodel jeugdhulp per 2023

Het nieuwe inkoopmodel jeugdhulp faciliteert de inhoudelijke verbeteringen waar we in het kader van de Hervormingsagenda Sociaal Domein hard aan werken, beter dan het huidige inkoopmodel:

- Het nieuwe inkoopmodel geldt voor een periode van acht jaar, waardoor we rust creëren in de samenwerkingsrelatie met de aanbieders en duurzaam kunnen werken aan onze ambities.
- We selecteren de te contracteren jeugdhulpaanbieders scherper dan voorheen op kwaliteit, wat de effectiviteit van de hulpverlening verbetert.
- In de aanbesteding is expliciet gemaakt wat we NIET verstaan onder specialistische jeugdhulp en wat we dus ook niet inkopen.¹
- De samenwerking met het Sociaal Wijkteam is nadrukkelijk als kwaliteitscriterium gehanteerd.
- De jeugdhulpaanbieders moesten in de aanbesteding op basis van vijf vragen expliciet aangeven hoe zij de ambulante jeugdhulp zo normaliserend mogelijk in zullen zetten (herstel van het gewone leven in het gewone leven).
- De samenwerking met het Sociaal Wijkteam en het normaliseren zijn als selectiecriterium meegewogen in de aanbesteding én aanbieders zijn daarop aanspreekbaar gedurende de looptijd van het contract alsmede bij een mogelijke verlenging.
- De positie van het Sociaal Wijkteam als toegang wordt verder verstevigd. Zo geldt straks bijvoorbeeld de regel dat jeugdhulpaanbieders éérs contact opnemen met het Sociaal Wijkteam om in aanmerking te kunnen komen voor vergoeding, als ze op basis van een verwijzing van een huisarts, medisch specialist of jeugdarts starten met een hulpverleningstraject dat meer kost dan € 8000.
- Het wordt makkelijker om integrale hulpverlening te organiseren, omdat het Sociaal Wijkteam per cliënt het resultaat vaststelt + het budget, waarbinnen de aanbieder vrijheid heeft om te doen wat nodig is (feitelijk een budgetplafond per cliënt).
- Er is een consultatietarief opgenomen in de inkoop, waardoor het makkelijker wordt flexibel een specifieke deskundige te raadplegen in plaats van een jeugdige naar zo'n deskundige door te verwijzen.
- We maken een scherp onderscheid tussen hulpvragen en woonvragen, opdat jeugdigen met jeugdhulp minder zullen verhuizen én ambulante hulp voor jeugdigen in een woonvoorziening indien mogelijk sneller afgeschaald kan worden.
- We verminderen de administratieve lasten doordat het aantal productcodes fors wordt verlaagd (van ongeveer 300 naar 34).

¹ Zie vanaf p. 76 in bijlage XIII van het inkoopdocument: <https://rsj-ijsselland.nl/sites/rsj-ijsselland/files/inkoopdocument-specialistische-jeugdhulp-regio-ijsselland-versie-16-20220704.pdf>

Datum

1 november 2022

C. Invloed van gemeentelijke maatregelen op de omvang van de jeugdhulp

Naast de verbeterde kansen die het inkoopmodel biedt, zijn we ook **lokaal én bovenregionaal** reeds bezig de jeugdhulp te verbeteren en de inzet van jeugdhulp af te remmen:

- In het project 'Samen keuzes maken over jeugdhulp', werken we toe naar een actueel **Afwegingskader jeugdhulp** Zwolle. Dat gaat onder meer het Sociaal Wijkteam helpen de inzet van jeugdhulp duidelijker en scherper af te wegen. En de hulp ook niet langer dan noodzakelijk te verlenen. De inzet is dat dit bijvoorbeeld helpt om géén jeugdhulp meer in te zetten in situaties waarin ondersteuning geboden moet worden vanuit Passend Onderwijs én in situaties waarin gezinnen nog voldoende in staat mogen worden geacht zelf de problemen het hoofd te bieden, al dan niet met steun vanuit hun eigen netwerk.
- In de **doorontwikkeling van het Sociaal Wijkteam** staan drie bewegingen centraal, die allen bijdragen aan het terugdringen van de inzet van specialistische jeugdhulp:
 - Meer oplossen met of door partijen in de sociale basis,
 - Meer eigen inzet en stevigere regie door het Sociaal Wijkteam, met nadrukkelijk oog voor alle leefgebieden en het netwerk van de inwoners (*zie ook de toelichting hierna onder 'Perspectief'*),
 - Flexibelere inzet van specialistische hulp, oa door hen als expert erbij te vragen ipv een nieuw behandeltraject te starten.
- We verbeteren onze **sturingsinformatie jeugdzorg**, opdat we beter en gericht kunnen sturen op uitstroom, outcome, ambulantisering en effectieve jeugdhulp.
- In de **Proeftuin Jeugd 'Samenspel in de wijk'** ontwikkelen we betere samenwerking zodat specialistische jeugdhulp flexibeler kan in- en uitvoegen, waardoor trajecten korter worden (*zie ook de toelichting hierna onder 'Perspectief'*).
- In Spoor 6 van de Hervormingsagenda Sociaal Domein (**één gezin, één plan**) hebben we met hulp van het Instituut voor publieke waarde (IPW) inmiddels voor twaalf gezinnen met multiproblematiek een nieuw maatwerkplan gemaakt om tot een concrete doorbraak te komen. Daarnaast is voor vijf gezinnen een klantreis gemaakt om inzicht te krijgen waar het vastgelopen is in onze systemen. Op basis hiervan ontstaat steeds meer inzicht vanuit de praktijk in de kansen van deze werkwijze en het herkennen van 'giftige cocktails.' De inzichten die we hebben opgedaan, worden onder meer gebruikt bij de organisatieontwikkeling van het Sociaal Wijkteam. Daarnaast werken we de komende periode de geleerde lessen verder uit in concrete vervolgacties (*zie ook de toelichting hierna onder 'Perspectief'*).
- Deels op basis van landelijke middelen werken we samen met andere jeugdregio's aan een **verbeterde integrale samenwerking** bij de jeugdigen met complexe en meervoudige problemen (project Geïntegreerde Zorg). Hierover wordt de raad binnenkort nader geïnformeerd.

Datum 1 november 2022

D. Effecten van onze maatregelen

Momenteel wordt gewerkt aan het verbeteren van de registratie van de eigen inzet van het Sociaal Wijkteam. En we verwachten in het voorjaar van 2023 de eigen inzet van het Sociaal Wijkteam in het dashboard te kunnen opnemen. Uit onderzoek van AEF² blijkt dat daadwerkelijk kosten bespaard worden indien professionals van wijkteams zelf jeugdhulp verlenen. Concreet becijfert AEF hierover dat:

- 10 tot 30% van de doorverwijzingen naar specialistische hulp door lokale teams opgepakt hadden kunnen worden.
- de uurtarieven van professionals in wijkteams gemiddeld 15% lager zijn dan die van de jeugdhulpaanbieders. Dit verschil zit vooral in de overhead, productiviteit en risicomarge.
- 40 tot 60% van de inwoners door de lokale teams even goed geholpen wordt als door jeugdhulpaanbieders. De wijkteams schalen daarbij sneller af waardoor een traject gemiddeld 30% goedkoper uitvalt.
- het de administratieve lasten verlaagt doordat geen overdracht plaatsvindt tussen het lokale team en de aanbieders. Daardoor hoeft geen beschikking gemaakt te worden en is geen inhoudelijke overdracht van informatie of dubbele uitvraag nodig.

Tevens zijn we op basis van die nota Herijking hervormingsmaatregelen jeugdzorg gestart met de Proeftuin Jeugd 'Samenspel in de wijk'. Deze proeftuin is inmiddels gestart. Aan de gemeenteraad is toegezegd dat we de werkwijze in de proeftuin op basis van monitorgegevens in het najaar van 2023 evalueren. Inhoudelijk is er verwantschap met de aanpak 'één gezin, één plan', de in Spoor 6 van de Hervormingsagenda Sociaal Domein door ontwikkelen en waar we in de eerste resultaten ook daadwerkelijk al besparende effecten zien.

Toelichting: zichtbare effecten Proeftuin Jeugd en aanpak 'één gezin, één plan':

In de Proeftuin Jeugd 'Samenspel in de wijk' zijn we onlangs in concrete casussen gestart met het verbeteren van de ondersteuning en samenwerking rondom jeugdhulpvragen. Deels passen we dit toe op nieuwe hulpvragen en deels op complexe vastgelopen casussen. In beide toepassingen zien we dat het direct al leidt tot minder inzet van specialistische jeugdhulp.

Bij nieuwe hulpvragen draait het vaak om vragen van ouders die een diagnose willen voor hun kind of een specifieke behandeling zoals cognitieve gedragstherapie om het gedrag van het kind te beïnvloeden. Door gesprekken te voeren met ouders en vooral meer uit te zoomen en zo naar het hele systeem te kijken in plaats van alleen naar het (gedrag van het) kind, blijken andere oplossingen beter te passen en wordt dus minder jeugdhulp ingezet. Denk aan werken aan de relatie tussen ouders, of het vertrouwen geven dat de ouders het goed doen, waardoor een diagnosetraject niet meer nodig is. Tijd nemen en breder kijken aan de

² Zie voor dit onderzoek: <https://vng.nl/nieuws/aan-de-slag-voor-structurele-oplossing-tekorten-in-jeugdzorg>

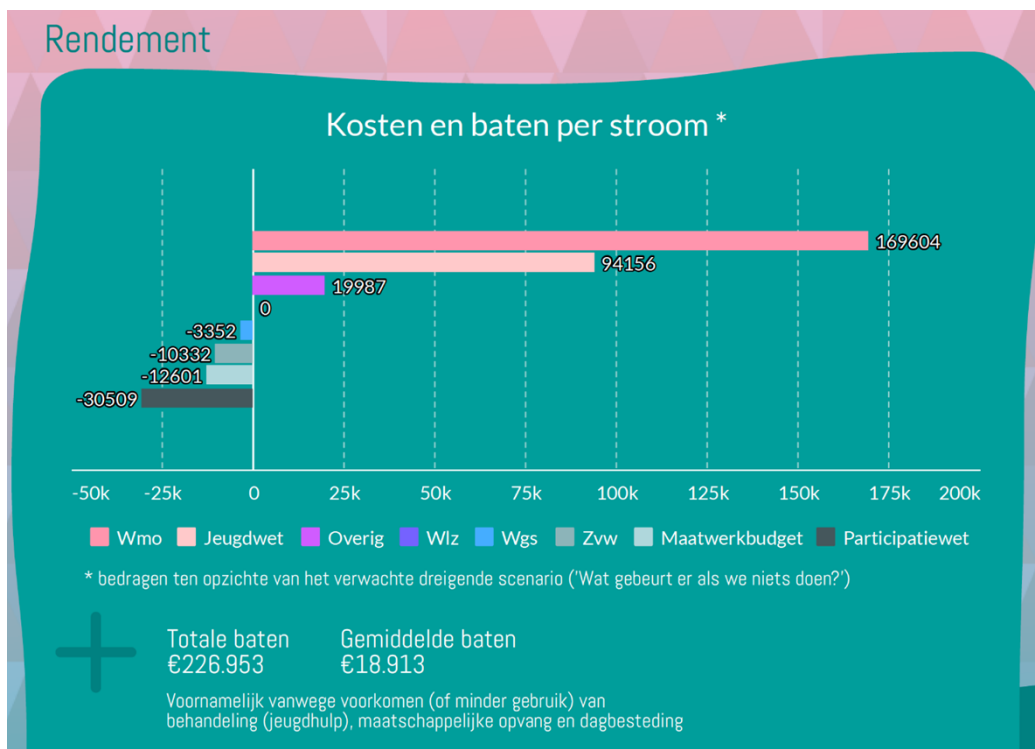
Datum 1 november 2022

voorkant voorkomt zo intensieve inzet en daarmee kosten aan de achterkant.

Ook bij de vastgelopen complexe casussen wordt dit uitzoomen en naar het hele systeem kijken toegepast. Daar is het resultaat vaak dat we vele afzonderlijke vormen van hulp verminderen, om rust te creëren en van daaruit alleen in te zetten waar écht behoefte aan is vanuit het gezin.

Dit laatste zien we ook als effect van het door Instituut voor Publieke Waarden uitgevoerde actie-onderzoek bij gezinnen met complexe problematiek (één gezin, één plan). Wat daarbij opvalt, is dat inzet op bestaanszekerheid juist zorgkosten voorkomt. Voor de twaalf casussen die zijn uitgevoerd zien we dat we aanzienlijke zorgkosten, waaronder ook jeugdhulpkosten, hebben voorkomen door andersoortige ondersteuning te bieden. Zie aangaande het rendement de afbeelding hieronder.

We beseffen dat deze cijfers zich niet lenen voor extrapolatie en dus geen basis kunnen vormen voor een prognose. Ze tonen wel aan dat deze aanpak daadwerkelijk leidt tot een besparing op zorgkosten. We schakelen externe deskundigheid in om ons te helpen onze eigen cijfers nog beter te gebruiken voor monitoring en bijsturing. We vragen een externe onze aannames te verifiëren en ons te adviseren hoe we met onze gekozen strategieën en interventies effectiever en waar mogelijk eerder resultaten kunnen behalen. Daarbij bouwen we, door intervisie en samenwerking met andere gemeenten, ook aan een beweging met perspectief voor de langere termijn.

Datum

1 november 2022

E. Cijfers in beeld

Om een beter beeld te schetsen van de Zwolse cijfers op hoofdlijnen, zijn hieronder in twee staafdiagrammen de uitgaven aan jeugdzorg en de aantallen jeugdigen met jeugdzorg van 2015 tot en met 2021 weergegeven. Hier is te zien dat de aantallen sinds 2015 slechts beperkt stegen, terwijl de uitgaven fors toenamen.

- Het aantal jeugdigen met jeugdzorg in Zwolle varieerde tussen de 3400 en 3600.
- De uitgaven jeugdzorg stegen van 30 miljoen naar ruim 40 miljoen Euro.

In 2019 is een stabilisatie van de uitgaven te zien, die we mogelijk hadden kunnen vasthouden of zelfs terugdringen indien vanaf 2020 geen sprake was geweest van een coronapandemie. Door corona en de coronamaatregelen trad een verzwaring op van de hulpvraag bij met name de jeugdigen die reeds jeugdzorg ontvingen. Oftewel, de aantallen stegen de afgelopen jaren niet, maar de intensiteit (omvang en duur) van de benodigde jeugdzorg - en daarmee de uitgaven - wel.

Onze inzet van ons preventief jeugdbeleid en de genoemde hervormingsmaatregelen is dat het aantal jeugdigen dat jeugdzorg nodig heeft niet verder stijgt, dat we vaker duurzame oplossingen buiten de jeugdzorg benutten én dat de hulpverleningstrajecten effectiever en daardoor korter worden.

